2. Kriisiolukorra lahendamine

Kriisiolukorra lahendamise eesmärk on kaitsta inimeste elu ja tervist, riigi julgeolekut, põhiseaduslikku korda ning ühiskonna toimimiseks vajalikke teenuseid ja funktsioone. Tulemuslik kriisijuhtimine eeldab selget vastutust, kiiret otsustamist, toimivat teabevahetust ning kõigi kaasatud asutuste ja isikute koordineeritud tegevust. Kriisiolukorra lahendamisel säilivad asutuste tavapärased ülesanded ja pädevus, kuid kriisiolukorra lahendamisel on võimalik rakendada täiendavat juhtimiskorraldust, koostöömehhanisme ja volitusi.

Läbiv põhimõte on, et kriisiolukorda lahendatakse võimalikult madalal pädeval tasandil ning kõrgema tasandi juhtimine ja täiendavad meetmed võetakse kasutusele ulatuses, mis on olukorra lahendamiseks vajalik, õiguspärane ja proportsionaalne.

Kriisiolukorra lahendamiseks võib sõltuvalt ohu laadist, ulatusest ja mõjust rakendada KORKS-is sätestatud kriisireguleerimise seisundeid ja meetmeid. Nende eesmärk, rakendamise eeldused, otsustajad ning õiguslikud tagajärjed on erinevad.

Seisund	Otsustaja	Põhialus või eesmärk	Ulatus või lõpetamine
Kriisiolukord	Kehtestab Vabariigi Valitsus; riigikaitselise kriisiolukorra kiidab heaks Riigikogu (§ 25 lg 1 ja 5–8)	Kriisiolukorra sh riigikaitselise kriisiolukorraks valmistumiseks või tekkinud olukorra lahendamiseks § 4 lg 1-3	Vastavalt § 4 lg 1 sätestatud tingimuste muutudes otsustab VV kriisiolukorra lõpetamise. Riigikaitselise kriisiolukorra jätkumise tingimusi hinnatakse vähemalt iga kolme kuu järel. Kriisiolukorra, mis on kehtestatud eriolukorra seisundis võib piiritleda kindla territooriumiga.
Eriolukord	Vabariigi Valitsus kuulutab välja (§ 26)	Tsiviilkriisi ilmnemisel tekkinud kriisiolukorra lahendamiseks § 4 lg 3	Kogu riik või teatud piirkond; lõpetatakse aluste äralangemisel (§ 27)
Erakorraline seisukord	Riigikogu kuulutab välja Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul (§ 28 lg 1)	Oht põhiseaduslikule korrale, millega kaasneb vajadus erivolituste või meetmete järele; sõjaseisukorra alus puudub	Kogu riik; kuni kolm kuud, korduvalt pikendatav (§ 28 lg 3–4) Lõpetatakse Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul Riigikogu otsustega. Erakorraline seisukord lõppeb sõjaseisukorra väljakuulutamisel.

Sõjaseisukord	Riigikogu presidendi ettepanekul; agressiooni korral president viivitamata (§ 30)	Relvastatud võisama-väärne rünnak või agressioon ning vajadus erivolituste või meetmete järele	Kogu riik; lõpetab Riigikogu presidendi ettepanekul (§ 31)
Mobilisatsioon ja demobilisatsioon	Riigikogu kuulutab välja presidendi ettepanekul; agressiooni korral võib president mobiliseerida viivitamata (§ 32–33)	Kaitseväe sõjaaja üksuste valmisoleku tagamine (mob)või üksuste viimine varasemasse valmisolekusse (demob)	Kogu riik. Enne sõjaseisukorda väljakuulutatud mobilisatsiooni korral määrab Vabariigi Valitsus sõjalises tegevuses osaleva Kaitseväe isikkoosseisu suuruse või osalevad Kaitseväe sõjaaja üksused. Demobilisatsiooni kestuse otsustab Riigikogu (§ 33 lg 5). Demobilisatsioon lõpetab mobilistatsiooni
Erakorraline seisukord	Riigikogu kuulutab välja Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul (§ 28 lg 1)	Oht põhiseaduslikule korrale, millega kaasneb vajadus erivolituste või meetmete järele; sõjaseisukorra alus puudub	Kogu riik; kuni kolm kuud, korduvalt pikendatav (§ 28 lg 3–4) Lõpetatakse Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul Riigikogu otsustega. Erakorraline seisukord lõppeb sõjaseisukorra väljakuulutamisel.

Viimati uuendatud 24.09.2026